

Педагогічній раді
педагогічного фахового коледжу
комунального закладу вищої освіти
«Хортицька національна
навчально-реабілітаційна академія»
Запорізької обласної ради
від «10» листопада 2025 року

ДОПОВІДНА ЗАПИСКА
щодо забезпечення здобувачів освіти з особливими освітніми
потребами спеціальним навчально-реабілітаційним супроводом.

У педагогічному фаховому коледжі створено умови для здобуття освіти студентами з особливими освітніми потребами (ООП) відповідно до вимог чинного законодавства України, зокрема Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про фахову передвищу освіту», а також наказів Міністерства освіти і науки України щодо інклюзивного навчання.

В педагогічному фаховому коледжі Хортицької національної навчально-реабілітаційної академії в 2025-2026 навчальному році навчаються 13 студентів з особливими освітніми потребами, серед них:

- чоловіки - 1;
- жінки - 12;
- з порушенням зору - 1;
- з порушенням слуху - 1;
- ЦНС - 1;
- опорно-руховий апарат - 3;
- епілепсія - 1;
- ДЦП - 3;
- інші - 3.

Метою психолого-педагогічного супроводу студентів з особливими освітніми потребами (ООП) є забезпечення рівного доступу до освіти, створення умов для їхнього всебічного розвитку — особистісного, соціального та академічного — і сприяння успішній інтеграції в освітній і соціальний простір коледжу.

Основні завдання психолого-педагогічного супроводу

1. Створення інклюзивного освітнього середовища (формування таких умов, у яких студенти з ООП можуть навчатися разом з іншими здобувачами освіти, отримуючи необхідну підтримку, допомогу та адаптовані ресурси).
2. Розвиток самостійності та соціальної адаптації (сприяння формуванню навичок незалежності, самоорганізації й упевненості у власних силах для успішного навчання та життя).
3. Підтримка академічної успішності (надання індивідуалізованої допомоги, адаптація навчальних програм, методів і матеріалів відповідно до можливостей і потреб студентів).
4. Розвиток комунікативних і соціальних навичок (допомога у встановленні позитивних взаємин з однолітками, викладачами, сприяння соціалізації та інтеграції в колектив).
5. Забезпечення емоційного благополуччя (створення безпечного, доброзичливого середовища, де студенти з ООП відчують прийняття, підтримку й мотивацію до навчання. Такі підходи дозволяють створити сприятливі умови для розвитку дітей з особливими освітніми потребами, що сприяє їхній інтеграції в суспільство)

У рамках вивчення організації спеціального навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з ООП викладачам було надано діагностично-аналітичну таблицю для заповнення, з метою отримання інформації щодо рівня залучення студентів

до освітнього процесу та застосовуваних педагогічних стратегій підтримки.

Під час аналізу наданих відповідей встановлено, що частина викладачів не зазначила конкретні методи, прийоми та адаптаційні практики, що використовуються у роботі зі здобувачами освіти. Натомість у відповідях переважали загальні формулювання (“студент адаптації не потребує”, “створюються середовища, де здобувач освіти з особливими освітніми потребами знаходить підтримку, усвідомлює свою цінність, а також важливість власної ролі у процесі навчання”, “індивідуальні консультації, демонстрації, розміщення зразків робіт котрі необхідно виконати”), що ускладнює подальше формування індивідуальних рекомендацій та комплексного плану супроводу.

Виходячи з відповідей викладачів, робимо висновок, що організація дистанційного навчання здобувачів освіти з ООП у коледжі здійснюється з урахуванням принципів доступності, підтримувальної взаємодії та адаптації навчального процесу до індивідуальних потреб студентів.

Основні підходи включають:

- інтерактивність та комунікація (здійснюється підтримка регулярного зв’язку між студентами та викладачами через Google Meet, Viber, Telegram, Classroom, що забезпечує можливість оперативного зворотного зв’язку та уточнення навчальних завдань);
- гнучкість та індивідуалізація темпів навчання (за потреби здобувачам надається додатковий час на виконання завдань, а також можливість індивідуальних консультацій з метою опрацювання навчального матеріалу та усунення труднощів);
- диференціація завдань і форм оцінювання (враховується рівень підготовки та особливості студентів: допускається адаптація завдань, полегшення інструкцій, додаткові пояснення або альтернативні форми виконання);

- психолого-педагогічна підтримка (психологічний супровід спрямований на подолання емоційної напруги, підтримку мотивації та запобігання емоційному вигоранню, що було актуалізовано у відповідях студентів);
- урахування зовнішніх факторів (з огляду на воєнний стан та можливі труднощі з інтернет-з'єднанням або технічними ресурсами у студентів, застосовується гнучкий підхід до термінів виконання завдань та форматів участі у навчальному процесі).

З метою поглибленого вивчення потреб здобувачів освіти також було проведено анкетування зі здобувачами освіти. Анкета містила питання про наявність труднощів у навчанні, особливі потреби та види необхідної допомоги з боку педагогічних працівників.

За результатами опитування встановлено, що у частини здобувачів освіти наявні труднощі психологічного, соціально-емоційного та організаційного характеру, зокрема: зниження навчальної мотивації на початку семестру; труднощі у зосередженні уваги, пов'язані із сезонними змінами емоційного стану; складнощі у взаєминах у студентській групі; випадки відчуття нерозуміння з боку окремих викладачів; труднощі зі здоров'ям, що впливають на своєчасність виконання завдань; потреба у додатковому часі для опрацювання матеріалу; епізодична відсутність на заняттях з поважних причин (медичні консультації); труднощі у розумінні окремих навчальних завдань. Деякі здобувачі вказали на вплив воєнного стану, зокрема проблеми з інтернет-з'єднанням та умовами дистанційного навчання.

Позитивні відгуки студентів стосувалися активної участі в житті коледжу, змістовності та різноманітності навчальних завдань, професійності викладачів, організації освітнього процесу, підтримувальної атмосфери, доброзичливості педагогів та їх розуміння індивідуальних труднощів здобувачів.

Відповідаючи на питання щодо необхідності особливих умов під час навчання, 9 здобувачів зазначили, що не потребують спеціальних умов, 4 повідомили про потребу в них. Серед форм необхідної підтримки було вказано: додатковий час на виконання завдань, можливість альтернативних завдань, індивідуальні роз'яснення, врахування індивідуальних можливостей та психоемоційного стану, а також адаптація завдань з огляду на порушення зору або слуху.

Отримані дані свідчать про необхідність подальшої індивідуалізації навчання, гнучкого підходу до організації освітнього процесу та підвищення рівня педагогічної компетентності у сфері інклюзивної освіти.

З метою ефективного супроводу здобувачів освіти з особливими освітніми потребами та відповідно до результатів моніторингу й анкетування рекомендується:

1. Забезпечувати доступність навчального матеріалу: використовувати чіткі, короткі інструкції до завдань, дублювати усні пояснення текстовими матеріалами або презентаціями, використовувати візуальні матеріали (схеми, таблиці, алгоритми, покрокові інструкції).
2. Застосовувати індивідуалізовані підходи: надавати додатковий час на виконання завдань тим студентам, які цього потребують, дозволяти альтернативні форми подання результатів (есе, проєкт, усний захист, презентація та інше), диференціювати навчальні завдання відповідно до можливостей студентів.
3. Підтримувати мотивацію та психоемоційний стан: здійснювати підтримуюче оцінювання (коментарі, поради, похвала за прогрес), заохочувати студентів звертатися за консультаціями, уникати стигматизації, враховувати можливі емоційні труднощі, сезонні коливання настрою, вплив воєнного стану.

4. Забезпечувати ефективну комунікацію: вислуховувати студента, не перериваючи, демонструвати відкритість до діалогу, проявляти педагогічну етику й толерантність, повагу до особистісних і навчальних труднощів.
5. Підтримувати студентів з порушеннями слуху та зору: забезпечувати можливість бачити викладача під час пояснення матеріалу, за потреби надавати матеріали зі збільшеним шрифтом або у цифровому форматі, адаптувати швидкість мовлення, робити паузи для фіксації інформації.
6. Взаємодіяти з психологом та соціальним педагогом: своєчасно інформувати про труднощі студентів, брати участь у корекційно-реабілітаційних заходах, користуватися методичними рекомендаціями з інклюзивної освіти.

Проведений аналіз анкетування здобувачів освіти та опрацювання інформації від педагогів засвідчив наявність потреби у подальшому вдосконаленні системи інклюзивної підтримки в коледжі. Позитивним є високий рівень задоволеності студентів професійністю викладачів, організацією освітнього процесу та доброзичливою атмосферою.

Забезпечення комплексної взаємодії викладачів, психолога, соціального педагога, адміністрації та студентів сприятиме успішній реалізації індивідуальних можливостей здобувачів освіти та їх ефективній інтеграції в навчальне середовище.

У зв'язку з викладеним вище до проєкту рішення педагогічної ради пропоную:

- 1. Взяти до відома інформацію щодо забезпечення здобувачів освіти з особливими освітніми потребами спеціальним навчально-реабілітаційним супроводом.**
- 2. Викладачам, що працюють зі студентами з ООП продовжити роботу щодо забезпечення спеціального навчально-реабілітаційного супроводу здобувачів освіти з ООП відповідно до вимог чинного законодавства.**
- 3. На засіданнях циклових комісій обговорити питання організації роботи зі здобувачами освіти з ООП.**

- 4. Практичному психологу продовжити моніторинг результативності адаптацій та підтримки, що надаються студентам із ООП.**
- 5. Соціальному педагогу посилити співпрацю із викладачами та класними керівниками груп щодо виявлення та супроводу здобувачів з ООП.**

Практичний психолог

Анна СТРЕЛЬЦОВА